

**Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 45
hallituksen esityksestä laeiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta
ja yleisten asiakirjojen julkisuudesta annetun lain 9 §:n muutta-
misesta**

Eduskunta on 20 päivänä huhtikuuta 1990 lähettänyt valiokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 33.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina vanhempi hallitussihteeri Hannu Karjalainen ympäristöministeriöstä, lakimies Harry Ahlgren Suomen Kaupunkiliitosta, varatuomari Tuomas Lehtonen Suomen Kunnallisliitosta, apulaisjohtaja Astrid Thors Finlands svenska kommunförbundet, lakimies Kurt Hennell Maataloustuottajain Keskusliitosta sekä asianajaja Pekka Rautiala ja kullankaivaja Kari Merenluoto Lapin Kullankaivajien liitosta.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan eräiden luonnonsuojelulain keskeisten säännösten tarkistamista ja lain täydentämistä nykyisiä olosuhteita vastaavaksi. Lakiin ehdotetaan otettaviksi hallintoa ja viranomaisen yleisiä luonnonsuojelutehtäviä koskevat säännökset. Samalla muutettaisiin lain vanhentuneet säännökset viranomaisista. Lakiin ehdotetaan myös otettaviksi täydellisemmät säännökset rauhoitetuista kasvi- ja eläinlajeista, erityisesti uhanalaisista lajeista. Korvaussäännöstä suojelualueen perustamisesta aiheutuvista metsäverotulojen menetyksistä ehdotetaan täsmennettäväksi ja kaivoslain ja luonnonsuojelulain välistä suhdetta selvennettäväksi. Nykyiset säännökset luonnonsuojelualueiden ja luonnonmuistomerkkien perustamisesta yksityismaille ja niiden lakkauttamisesta, luonnonsuojelutarkoituksiin hankittavien alueiden lunastuksesta ja toimenpidekielloista, ulkomainonnasta sekä rangaistuksista ja pakkokeinoista ehdotetaan tarkistettaviksi.

Yleisten asiakirjain julkisuudesta annettuun lakiin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan

asetuksella voitaisiin säätää asia tai asiakirja salassa pidettäväksi myös luonnonsuojelun sitä vaatiessa. Tarkoituksena on tässä vaiheessa, että ainakin osaa uhanalaisia eläin- ja kasvilajeja tai niiden esiintymispaikkoja koskevat asiakirjat voitaisiin myöhemmässä vaiheessa määrätä salassa pidettäväksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan heti kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saadun selvityksen perusteella laki- ja talousvaliokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina, minkä vuoksi valiokunta on muutoin asettunut lakiehdotusten hyväksymisen kannalle, mutta ehdottaa luonnonsuojelulain muuttamisesta annettuun lakiehdotukseen tehtäväksi seuraavan sisältöisen muutoksen.

Lakiehdotuksen 18 §:ssä esitetään toimenpidekiellon pidentämistä kahteen vuoteen. Valiokunta toteaa, että toimenpidekiellojen kestoajat olisi pyrittävä rajaamaan mahdollisimman lyhyiksi kuten muussakin maankäyttöön liittyvässä lainsäädännössä on tavoitteena. Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lunastustoimitusten nopeuttamiseksi ja siitä seuraavien toimenpidekielloaikojen lyhentämiseksi. Valiokunta edellyttää lisäksi, että hallitus pikaisesti selvittää, miten yksityinen maanomistaja voi saada lunastustoimituksen vireille.

Valiokunta edellyttää hallituksen pikaisesti selvittävän sellaisen muutoksen aikaansaamista luonnonsuojelulakiin, että valtio ja maanomistaja voisivat määrääjäksi sopia maanomistajan alueen rauhoittamisesta.

Mainitun lakiehdotuksen 21 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että luonnonsuojelualueella

on kaivoslain (503/65) mukainen toiminta kielletty, jollei alueen rauhoitusmääräyksissä erikseen ole toisin säädetty tai määrätty. Lakiehdotuksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan lainkohta selkeyttäisi luonnonsuojelulain suhdetta kaivoslakiin ja voimistaisi kaivoslain 71 §:ssä jo olevaa periaatetta, jonka mukaan luonnonsuojelualueella noudatetaan, mitä erikseen on säädetty.

Valiokunta toteaa, että ehdotettu uusi pykälä saattaisi vaarantaa käyttämästä hyväksi kaivoslakiin perustuvia aikaisemmin myönnettyjä valtaus- ja kaivosoikeuksia niiden voimassaoloaikana. Samalla säännös aiheuttaisi esteen myöntää tarvittaessa uusia valtaus- ja kaivosoikeuksia.

Koska valiokunta pitää tärkeänä edellä esitettyjen näkökohtien huomioon ottamista, va-

liokunta ehdottaa lakiehdotuksen 21 a §:n poistamista. Muutos aiheuttaisi myös johtolauseen tarkistamisen.

Lisäksi valiokunta edellyttää hallituksen huolehtivan siitä, että luonnonsuojelulain ja kaivoslain soveltamista koskevat epäselvyydet selvitetään ja kiireellisesti ryhdytään asian mahdollisesti vaatimiin lainsäädäntötoimiin.

Edellä olevan perusteella valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

*että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja
että ensimmäinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:*

Laki

luonnonsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 23 päivänä helmikuuta 1923 annetun luonnonsuojelulain (71/23) 7 ja 10 §, 13 §:n 2 momentti ja 16 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 13 §:n 2 momentti 13 päivänä huhtikuuta 1962 annetussa laissa (292/62) ja 16 §:n 3 momentti 26 päivänä huhtikuuta 1983 annetussa laissa (401/83),

muutetaan 5 a §, 9 §:n 1 momentti, 12 §, 3 luvun otsikko, 14 a §:n 2 momentti, 16 §:n 2 momentti, 16 a §:n 1 ja 3 momentti, 16 b §, 18 §, 19 §:n 1 momentti, 20 §, 21 §:n 2 ja 3 momentti sekä 22—24 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5 a § 28 päivänä elokuuta 1981 annetussa laissa (594/81), 14 a §:n 2 momentti mainitussa 13 päivänä huhtikuuta 1962 annetussa laissa, 16 §:n 2 momentti ja 16 a §:n 1 ja 3 momentti mainitussa 26 päivänä huhtikuuta 1983 annetussa laissa, 16 b § 13 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa (153/87), 18 § osittain muutettuna 27 päivänä heinäkuuta 1984 annetulla lailla (560/84), 19 §:n 1 momentti 30 päivänä joulukuuta 1964 annetussa laissa (708/64), 21 §:n 2 ja 3 momentti 15 päivänä marraskuuta 1927 annetussa laissa (301/27) sekä 23 ja 24 § mainitussa 13 päivänä helmikuuta 1987 annetussa laissa, sekä

lisätään 9 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja lakiin uusi 14 b ja 16 c §, 16 d § ja sen sekä 18 §:n edelle uusi luvun otsikko sekä lakiin uusi 20 a, (*poist.*) 22 a, 22 b ja 24 a § seuraavasti:

5 a, 9 ja 12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Eläimistön ja kasviston suojele

14 a, 14 b, 16, 16 a, 16 b ja 16 c §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Luonnonsuojelun hallinto

16 d §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Erityisiä säännöksiä

18—20, 20 a ja 21 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

21 a §

(*Poist.*)

22, 22 a, 22 b, 23, 24 ja 24 a §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 5 päivänä helmikuuta 1991

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Kokko, varapuheenjohtaja Järvisalo, jäsenet R. Aho, Dromberg, Joenpalo, Jurva, Kalima,

Nyman, Pulliainen, Rajamäki, Sarapää, Siuruainen, Turunen, Urpilainen, Valli ja Varpasuo sekä varajäsen P. Lahtinen (osittain).

